

Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých (kód: 69-048-M)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání: Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření zemřelých
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 4

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Zacházení s lidskými pozůstatky	4
Prohlídka lidských pozůstatků a jejich označení	4
Úprava lidských pozůstatků	4
Provádění estetických úprav lidských pozůstatků pro jejich veřejné vystavení	4
Vedení předepsané evidence lidských pozůstatků	4

Platnost standardu

Standard je platný od: 07.10.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Zacházení s lidskými pozůstatky

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Definovat pojem pohřbení a zákonné podmínky nutné k manipulaci, úpravě, přechodnému uložení a vystavování lidských pozůstatků v otevřené rakvi	Ústní ověření
b) Vyjmenovat zákonné požadavky pro převzetí lidských pozůstatků	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat pomůcky, nástroje a dokumentaci, potřebnou k převzetí lidských pozůstatků a lidských ostatků k úpravě v souladu s pokyny danými prohlížečím lékařem nebo pokyny pověřeného orgánu hygienické služby, příp. Státního úřadu pro jadernou bezpečnost	Písemné a ústní ověření
d) Vyjmenovat podmínky pro provoz prostorů určených pro úpravu a přechodné ukládání lidských pozůstatků	Písemné a ústní ověření
e) Popsat nutná vybavení prostor pro úpravu a přechodné ukládání lidských pozůstatků	Písemné a ústní ověření
f) Vysvětlit na příkladech kritické hygienické body a místa kritická pro zranění nebo zavlečení nákazy do organismu a doporučit preventivní očkování	Písemné a ústní ověření
g) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace (bylo-li při převozu podezření, že šlo o lidské pozůstatky osoby, která v době úmrtí byla nakažena infekčními onemocněními, vyvolanými vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny), vysvětlit důvody pro oddělení šatny špinavé a čisté, separátní pračky na montérky, separátního sociálního zařízení a sprchy	Písemné a ústní ověření
h) Zdůvodnit, proč lidské pozůstatky a ostatky, včetně nesnímatelných náhrad a ozdob, nejsou odpadem nebo věcí v občanskoprávním smyslu, kterou lze vlastnit, dědit nebo s ní obchodovat	Ústní ověření
i) Popsat základní osnovu řádu pro pohřební službu a vysvětlit základní pojmy zákona o pohřebnictví	Písemné a ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Prohlídka lidských pozůstatků a jejich označení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zajistit intimitu zemřelého, zavřít mu oči a ústa, svléknout z těla osobní prádlo, odstranit kanyly a katétry, otvory po těchto vstupech upravit (uzavřít), zkrátit drény, a odstranit ostatní zdravotnické pomůcky	Praktické předvedení
b) Vysvětlit jednotlivé kolonky a údaje v Listu o prohlídce zemřelého; určit všechny osoby, které s listem pracují	Ústní ověření
c) Použít fix na kůži k popsání identifikace zemřelého na jeho těle, vyplnit identifikační kartičku a uvázat na tělo zemřelého	Praktické předvedení
d) Použít nerozpojitelný plastový náramek s identifikací zemřelého a upevnit jej na zápěstí ruky, event. na kotník nohy a po uplynutí zákonné lhůty uložit do chladicího boxu	Praktické předvedení
e) Zapsat osobní věci do knihy cenností a předat je příbuzným zemřelého proti podpisu, včetně vyjádření soustrasti a empatie	Praktické předvedení
f) Při nesouhlasu příbuzných s pitvou vyplnit formulář a zajistit jeho schválení	Praktické předvedení
g) Při projevení přání příbuzných zemřelého zajistit rozloučení v pietní místnosti	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Úprava lidských pozůstatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat způsoby úpravy lidských pozůstatků po pitvě před jejich uložením do konečné rakve a doporučit výběr oděvu pro zemřelého k uložení do rakve	Písemné a ústní ověření
b) Vyjmenovat druhy pitev, popsat základní pitevní techniku a způsoby úprav lidských pozůstatků kontaminovaných nebezpečnými činiteli	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat možnosti ošetření lidských pozůstatků za pomoci látek zpomalujících posmrtné změny, vysvětlit a rozlišit pojmy konzervace a balzamacie lidských pozůstatků	Písemné a ústní ověření
d) Omýt, uzavřít tělní otvory, zaretušovat viditelné zásahy po pitvě, oholit lidské pozůstatky určené pro vystavení v otevřené rakvi	Praktické předvedení
e) Předvést postup svlékání a oblékání upravených lidských pozůstatků do rubáše nebo do šatů podle zadání	Praktické předvedení
f) Předvést manipulaci s lidskými pozůstatky při ukládání na nosítka, do transportního vaku a do rakve	Praktické předvedení
g) Určit podmínky, za kterých je možné, vyžádá-li si vypravitel pohřbu, uložení zesnulého do konečné rakve již v místě úmrtí	Písemné a ústní ověření
h) Upravit kompletně lidské pozůstatky a uložit do konečné rakve za účasti dalších osob	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Provádění estetických úprav lidských pozůstatků pro jejich veřejné vystavení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zajistit oblečení a vnitřek rakve před ušpiněním během kosmetických úprav	Praktické předvedení
b) Provést hygienu dutiny ústní, nasadit zubní náhradu nebo vytvořit chybějící chrup, provést ligaturu dutiny ústní pomocí chirurgických jehel a nití, vyčistit pleť, oční jamky, koutky úst, osušit tvář, ostříhat chloupky v nose a v uších	Praktické předvedení
c) Podle portrétní fotografie esteticky upravit obličej, vlasy a ruce zemřelého, nanést make-up a zakrýt posmrtné změny tak, aby byla obnovena přirozená barva a vzhled viditelných částí zemřelého	Praktické předvedení
d) Provést manikúru nehtů, upravit tvar a délku nehtu, popřípadě ošetřit kůžičku kolem nehtu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Vedení předepsané evidence lidských pozůstatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat údaje vedené v evidenci o lidských pozůstatcích přijatých k přechodnému uložení	Písemné a ústní ověření
b) Uvést základní právní normy pro shromažďování a zpracovávání osobních údajů pro evidenci lidských pozůstatků	Písemné a ústní ověření
c) Vyjmenovat povinné údaje uvedené v evidenci k jednotlivým osobním cennostem po zemřelém, které si pozůstalí nepřevzou	Písemné a ústní ověření
d) Zaevidovat údaje dle zadání do knihy příjmů, cenností a výdeje zlatých kovů	Praktické předvedení
e) Uvést skartační lhůty pro list o prohlídce zemřelého a způsoby archivace dalších písemností souvisejících s vyšším hygienickým zaopatřením těl zemřelých	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonávání pracovních činností této profesní kvalifikace je vyžadována a prokazuje se lékařským potvrzením (odkaz na povolání v NSP - <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/pracovnik-pro-vyssi-hygie#zdravotni-zpusobilost>).

Autorizovaná osoba musí zaručit dodržování zásad ochrany postmortální osobnosti zemřelého a osobně zajistit, aby s mrtvým lidským tělem a ostatky bylo nakládáno důstojně. Pořizování audiovizuálních záznamů z průběhu zkoušky je zakázáno.

Na jednom úkolu je možné ověřit kritéria hodnocení z několika odborných kompetencí. Konkrétní úkoly a jejich rozsah určí autorizovaná osoba.

Zkouška probíhá v reálném prostředí běžné provozovny pohřební služby. V reálném provozu jsou na konkrétních příkladech činností ověřovány odborné kompetence v souladu s hodnotícím standardem za přítomnosti odpovědného provozního pracovníka. Zkouška se může skládat ze dvou časově i prostorově oddělených částí, praktické a teoretické.

Uchazeč musí být oblečen do vhodného pracovního oděvu a obuvi a mít ochranné pomůcky a vhodné nástroje, jinak se zkouška nesmí zahájit. Zkoušku nesmí vykonávat uchazeč, který má otevřené poranění, zejména na ruku. Pokud dojde k poranění během činností, musí se nechat neprodleně ošetřit a zkouška se přerušuje. Existuje-li při manipulaci s lidskými pozůstatky zdravotní riziko, je nutno pro ochranu dýchacích orgánů použít obličejovou roušku.

V případě ověření způsobem "písemné a ústní ověření" uchazeč písemně vypracuje a ústně doplní či dovysvětlí dané úkoly.

U odborných kompetencí **Úprava lidských pozůstatků**, kritérium e) a **Vedení předepsané evidence lidských pozůstatků**, kritérium d) autorizovaná osoba připraví jedno zadání, na základě kterého uchazeč splní daná kritéria. U odborné kompetence **Provádění estetických úprav lidských pozůstatků pro jejich veřejné vystavení**, kritérium c) autorizovaná osoba zajistí portrétní fotografie zemřelého vytvořené za jeho života, podle které uchazeč splní dané kritérium.

Při hodnocení uchazeče se hodnotí nejen kvalita provedené práce, ale také dodržování BOZP, PO, zásad ochrany životního prostředí a to, zda uchazeč po celou dobu práce dodržoval zásady piety a slušnosti při práci (potlačil profesionální otrlost). Při práci se nesmí jíst, pít ani kouřit.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti vyššího hygienického zaopatřování těl zemřelých.
- b) Profesionální kvalifikace 69-048-M Pracovník pro vyšší hygienické zaopatření těl zemřelých nebo 69-012-H Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků + střední vzdělání s výučním listem a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti vyššího hygienického zaopatřování těl zemřelých.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první, hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání), ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

- osoba - pomocník pro manipulaci s tělem zemřelého (může být i jako figurant pro roli "příbuzný pozůstalého")
- místnost pro úpravu zemřelých
- místnost pro vykonání písemné části zkoušky
- márnice s chladicím zařízením
- lidské pozůstatky po pitvě se souhlasem vypravitele pohřbu (v souladu se zákonem o pohřebnictví a občanským zákoníkem § 82 odst. 2)
- rubáš, oblečení
- fix na kůži
- prostěradlo
- nosítka
- transportní vak, konečná rakev
- nerozpojitelný plastový náramek
- hygienické pomůcky
- identifikační lístek
- tiskopisy a formuláře (identifikační kartička, formulář při nesouhlasu s pitvou atd.)
- list o prohlídce zemřelého
- emitní miska, vata/gáza, obvaz, čtverečky buničiny, dřevěné lopatky, táč k uložení věcí zemřelého, jednorázový empír, jednorázové gumové rukavice, jednorázovou zástěru, jednorázovou roušku či ústenku, jednorázový kryt hlavy, jednorázové papírové utěrky, tampóny, vlhké ubrousky, vatu, sáčky na biologický odpad, netkané textilie Pervin/Perlan, houbičky na make-up, make-up pro zemřelé, suchý šampon, lak na nehty, pudry, rtěnky, řasenky, hřebeny, nůžky, chirurgické jehly, nitě a umělé vlasy, umělý chrup, materiál a pomůcky pro doplnění umělého chrupu, holicí přípravky a pomůcky
- kanyly, katetry, drény a další zdravotnické pomůcky

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro realizaci zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 20 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 10 až 12 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Doba trvání písemné části zkoušky jednoho uchazeče je 60 minut.

Autoři standardu

Autoři hodnotícího standardu

Hodnotící standard profesní kvalifikace připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Unie pohřebních služeb, z. s., Praha

Pegas CZ s. r. o., Praha

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, Praha